

maakt ruimte voor onderwijs

MODULEHANDLEIDING GRAMMATICA NT2-3

Inleiding	2
Doelgroep	2
Rubriekenoverzicht Grammatica NT2-3	3
De rubrieken toegelicht	5
Klanken en letters	5
Naamwoorden	5
Voorzetsel, voornaamwoord, werkwoord	6
Werkwoord en zin	6
Achtergrondinformatie	7

Inleiding

Numo is een online leermiddel waarmee leerlingen de basisvaardigheden van Nederlands, rekenen/wiskunde, Engels en Duits adaptief kunnen oefenen tot ze het beoogde niveau hebben bereikt.

Adaptief betekent dat het programma zich automatisch aanpast aan het oefengedrag van leerlingen. Is een leerling goed in een vaardigheid, dan gaat hij er met sprongen doorheen. Bij onderdelen waarmee hij moeite heeft, staat het programma langer stil. De leerling krijgt dan extra oefeningen en meer feedback.

Numo kan teruggrijpen op oefenstof van groep 6 van de basisschool. Een leerling die uitblinkt in een vaardigheid, kan doorgaan met oefenen tot 3F- of zelfs 4F-niveau. Dat is de grote kracht van adaptieve software!

Doordat leerlingen met Numo de basisvaardigheden eigen maken, heb jij als docent meer tijd voor andere, leuke dingen, zoals individuele begeleiding, thema-opdrachten, interactieve werkvormen, oefenen met schrijfvaardigheid, projecten rondom rekenen, debatteren en literatuur.

Doelgroep

De modules Grammatica NT2-2 en Grammatica NT2-3 zijn bedoeld om anderstaligen in het voortgezet onderwijs, het beroepsonderwijs en het volwassenenonderwijs te leren hoe het Nederlands in elkaar zit. Het is met name geschikt voor groepen waarin grote niveauverschillen bestaan. Het is naast elke lesmethode te gebruiken. Bij de doelstellingen voor Nederlands als tweede taal onderscheidt men een basisfase, tussenfase en schakelfase. Bij aanvang van een cursus Nederlands hebben leerlingen vaak nagenoeg geen kennis van het Nederlands. Zij zullen zich eerst een aantal basisvaardigheden moeten eigen maken: een basiswoordenschat en elementaire leesvaardigheid. Na de basisfase moeten ze voldoende taalvaardig zijn om door te stromen naar het reguliere onderwijs. Ze moeten schoolse taalvaardigheden beheersen, zoals het kunnen interpreteren van vakteksten. Ze zijn dan beland in de tussenfase en schakelfase. Grammatica NT2-2 en Grammatica NT2-3 zijn voor tussen- en schakelfase: Cito-niveau 2-4.

De termen die gebruikt worden in deze modules zijn zo eenvoudig mogelijk gehouden. We hebben ons dus niet gericht op grammaticaal zeer goed onderrichte leerlingen. Toch meenden we het gebruik van officiële grammaticale termen niet helemaal te moeten omzeilen. Voor veel allochtone leerlingen zijn termen als 'substantief' of 'subject' immers eenvoudiger dan 'zelfstandig naamwoord' en 'onderwerp'. In de meeste gevallen hebben we dan ook beide termen gehanteerd en uitgelegd. Ingewikkelde stukken theorie zult u niet aantreffen. In Grammatica NT2-3 moesten we echter af en toe toch een wat moeilijker stukje grammatica uitleggen. Waar dat mogelijk was, werd een regel of het gebruik ervan schematisch weergegeven met een aantal voorbeelden ter verduidelijking.

De leerlingen hoeven geen specifieke voorkennis te hebben om met het programma te kunnen werken.

Rubriekenoverzicht Grammatica NT2-3

(*) betekent: met geluid.

Rubriek	Oefening	Type/Opgaven
Sprongtoetsen	Deeltoets 1: klanken/ letters Deeltoets 2: naamwoorden Deeltoets 3: voorzetsel, voornaamwoord, werkwoord Deeltoets 4: werkwoord en zin Deeltoets 5: totaaltoets grammatica NT2-3	Meerkeuze Meerkeuze Meerkeuze Meerkeuze Meerkeuze
A. Klanken spellen	A1 Uitspraak van CH	Stenen
	A2 Uitspraak van C	Rijen
	A3 Ie of i	Rijen
	A4 Met of zonder trema	Rijen
	A5 Woorddictee (*)	Vul in in zin
	A6 Goede spelling kiezen (*)	Meerkeuze
B. Hoofdletters	B1 Eigennamen	Stenen
	B2 Met of zonder hoofdletter	Rijen
	B3 Hoofdletter of niet	Wijs aan in zin
C. Lidwoord	C1 Bepaald of onbepaald	Rijen
	C2 Lidwoord kiezen	Meerkeuze
D. Meervoud	D1 Meervoud op -s	Rijen
	D2 Meervoud ie-woorden	Meerkeuze
	D3 Meervoud	Meerkeuze
E. Verkleinwoord	E1 Verkleinwoord goed of fout	Stenen
	E2 Gebruik verkleinwoord	Meerkeuze
F. Samenstelling	F1 Tussenletter -n-	Rijen
	F2 Samenstellingen	Vul in in zin
G. Adjectief	G1 Adjectief zoeken	Stenen
	G2 Adjectief afleiden	Vul in in zin
	G3 Adjectief kiezen	Meerkeuze
H. Woordvorming	H1 Plaats het woord	Plaats woord
	H2 Woorden vormen	Vul in in zin
I. Betrekkelijk voornaamwoord	I1 Die of dat	Rijen
	I2 Betrekkelijk voornaamwoord	Meerkeuze

J. Wederkerend voornaamwoord	J1 Met of zonder zich	Rijen
	J2 Zich-woorden kiezen	Meerkeuze
K. Voorzetselcombinaties	K1 Voorzetsel plaatsen	Plaats woord
	K2 Vaste voorzetsels	Meerkeuze
L. Voltooid deelwoord	L1 Regelmatig of niet	Rijen
	L2 Hebben of zijn	Rijen
	L3 Voltooid deelwoord invullen	Vul in in zin
	L4 Voltooid deelwoord kiezen	Meerkeuze
M. Werkwoordspelling	M1 Persoonsvorm kiezen	Wijs aan in zin
	M2 Tegenwoordige tijd of deelwoord	Meerkeuze
	M3 Fouten aanwijzen	Wijs aan in tekst
	M4 Werkwoord invullen	Vul in in zin
N. Scheidbare werkwoorden	N1 Heel werkwoord typen	Vul in in zin
	N2 Scheiden en gebruiken	Vul in in zin
	N3 Scheiden en invullen	Vul in in zin
O. Woordfamilies	O1 Woorden op -ist	Rijen
	O2 Familiewoorden	meerkeuze
P. Infinitief	P1 Met of zonder TE	Rijen
	P2 Infinitief gebruiken	meerkeuze
Q. Voegwoord	Q1 Verbindingswoord plaatsen	Plaats woord
	Q2 Zinnen koppelen	Koppels
	Q3 Zinnen afmaken	Vul in in zin
	Q4 Verbinding en volgorde	Meerkeuze
R. Tijden	R1 Werkelijkheid of fantasie	Rijen
	R2 Telefoongesprek	Meerkeuze
	R3 Juiste tijd kiezen	Meerkeuze
S. Weglating	S1 Zinnen inkorten	Vul in in zin
	S2 Weglating	Meerkeuze
T. Beknopte zin	T1 Beknopte zin maken	Vul in in zin
U. Er	U1 Antwoord met er	Vul in in zin

De rubrieken toegelicht

De stof van Grammatica NT2-3 is te verdelen naar onderwerp. Een onderwerp is altijd weer onderverdeeld in deelonderwerpen. De rubrieken op basis waarvan Numo de diagnose stelt, vallen hiermee samen. De naam van een rubriek is dus de naam van een deelonderwerp.

Grammatica NT2-3 heeft vier hoofdonderwerpen. Per hoofdonderwerp is er een variabele deeltoets voor diagnose en evaluatie. De hoofdonderwerpen zijn:

- klanken en letters
- naamwoorden
- voorzetsel, voornaamwoord, werkwoord
- werkwoord en zin

Hieronder volgt van elk onderwerp een nadere omschrijving. De inhoud staat voor de leerling in overzichtelijke uitlegschermen en vormt de basis voor de oefeningen. Tijdens het oefenen kan de uitleg op elk gewenst moment opnieuw nagelezen worden.

Klanken en letters

De stof van 'Klanken en letters' wordt in Deeltoets 1 bevraagd. Een doel van deze afdeling is vooral het leren schrijven van Nederlandse woorden volgens de basisregels. Ook beruchte tweelingklanken zoals ei/ij, au/ou en g/ch worden behandeld, evenals het gebruik van hoofdletters in Nederlandse woorden en zinnen.

Wat de uitspraak betreft is er aandacht voor de CH en de C, die in veel leenwoorden voorkomen en voor het trema. Twee oefeningen komen alleen tevoorschijn als de computer een geluidsvoorziening heeft. De doelen van 'klanken en letters' zijn zonder deze voorziening niet goed te bereiken.

Het onderwerp 'klanken en letters' is verdeeld over twee rubrieken (A en B). Bij elke rubriek horen oefeningen. De oefeningen zijn genummerd en staan onder de rubriek op volgorde van niveau.

Naamwoorden

Deeltoets 2 gaat vooral over substantief en adjectief. Er wordt opnieuw aandacht besteed aan bepaald of onbepaald gebruik van het substantief en aan het weglaten van het lidwoord in speciale gevallen. De spelling van het meervoud van het substantief wordt nu min of meer compleet behandeld.

Bij de verkleinwoorden komen nu ook de onregelmatige vormen aan de orde. Ook aan het bijzondere gebruik van verkleinwoorden wordt aandacht geschonken.

Een nieuw onderwerp is dat van de samenstellingen. Bij de adjectief komen naast de als adjectief gebruikte voltooid deelwoorden ook de stofnamen en enkele onverbuigbare adjectieven aan de orde. De woordvorming in deze rubriek gaat over zowel substantieven als adjectieven. Aan de orde komen woorden met de achtervoegsels -heid, -ing, -te, -baar, -loos, en -lijk en woorden met de voorvoegsels wan-, mis en on-.

Het onderwerp 'naamwoorden' is verdeeld over zes rubrieken (C, D, E, F, G, H). Bij elke rubriek horen een of meer oefeningen. De oefeningen zijn genummerd en staan onder de rubriek op volgorde van niveau.

Voorzetsel, voornaamwoord, werkwoord

Deeltoets 3 beslaat een breed gebied. Aan de orde komen op de eerste plaats de voornaamwoorden. Bij het betrekkelijk voornaamwoord gaat het onder andere om het onderscheid tussen die, dat, wie en wat. Bij het wederkerend voornaamwoord wordt ook het verschijnsel behandeld dat sommige werkwoorden altijd zo'n voornaamwoord bij zich hebben en andere niet. Natuurlijk is er ook aandacht voor de bijzondere vormen 'zichzelf' en 'elkaar'. Bij het voorzetsel staat het verschijnsel van de vaste combinaties centraal, én dat van de koppeling van het voorzetsel aan 'er'.

Bij de behandeling van het werkwoord is de tijd rijp voor behandeling van het complete algoritme van de spelling. Op de eerste plaats komt het voltooid deelwoord: de spelling van regelmatige en onregelmatige vormen en de combinatie met 'hebben' of 'zijn'. Dan wordt het begrip 'persoonsvorm' behandeld. Natuurlijk is die persoonsvorm reeds talloze malen aan de orde geweest, maar de term is nog niet eerder gevallen. Op basis van de vraag 'ja of nee persoonsvorm' leert de student het algoritme toepassen.

De 'tweelingwoorden', die hetzelfde uitgesproken, maar verschillend gespeld worden, spelen in de oefeningen een belangrijke rol. In het kader van de behandeling van het werkwoord ook aandacht voor de scheidbare werkwoorden en de manier waarop deze werkwoorden in de zin gebruikt worden. De betekenis van het accent voor het al dan niet scheidbaar zijn van sommige woorden, wordt behandeld.

Tot slot in deze afdeling aandacht voor de verbanden tussen woorden: de van elkaar afgeleide substantieven, adjectieven en werkwoorden. Ze worden in dit verband 'familiewoorden' genoemd.

De afdeling 'voornaamwoord, voorzetsel, werkwoord' is verdeeld over zeven rubrieken (I, J, K, L, M, N, O) Bij elke rubriek horen een of meer oefeningen. De oefeningen zijn genummerd en staan onder de rubriek op volgorde van niveau.

Werkwoord en zin

In de vierde afdeling van Grammatica NT2-3 staan zinnen centraal. Het gaat in deze afdeling, en dus ook in de toets over deze afdeling, vooral om de manier waarop daarin de werkwoorden gebruikt worden. De eerste rubriek gaat over de infinitief: wanneer gebruik je daar bijvoorbeeld 'te' of 'om te' bij? Welke plaats heeft de infinitief als er ook nog andere werkwoorden zijn?

De volgende rubriek heet 'voegwoord'. We zijn dan aangekomen bij de samengestelde zin. Het gebruikte voegwoord (verbindingswoord) bepaalt de woordvolgorde in de zin die volgt. Na een opstapje in het kiezen van het juiste voegwoord, gaat het in dit gedeelte verder vooral over die woordvolgorde.

In de rubriek die hierna komt, is er aandacht voor het gebruik van de tijden van het werkwoord. De verschillende tijden zijn behandeld, maar wat druk je ermee uit? Gaat het over de werkelijkheid of niet? Gaat het over het verleden of over de toekomst? Er zijn veel manieren om economisch met de taal om te gaan. Aan de orde komen ingekorte en weggelaten woorden en zinsdelen en de beknopte bijzin. De laatste rubriek betreft de vijf gebruiksmogelijkheden van het woordje 'er'.

De afdeling 'werkwoorden en zinnen' is verdeeld over zes rubrieken (P, Q, R, S, T, U). Bij elke rubriek horen een of meer oefeningen. De oefeningen zijn genummerd en staan onder de rubriek op volgorde van niveau.

Achtergrondinformatie

Er is bij de invulling van de modules Grammatica NT2-2 en Grammatica NT2-3 gezocht naar onderwerpen die voor anderstaligen problemen opleveren. Dat zijn over het algemeen zaken die in het moedertaalonderwijs niet of anders aan de orde komen. De grammatica beslaat een uitgebreid terrein, maar alleen onderwerpen die voor een goede basiskennis van het Nederlands van belang zijn, werden opgenomen. Daarbij hebben we ons gebaseerd op het standaard-Nederlands. Er wordt dus geen aandacht besteed aan dialectische varianten.

In de modules worden behandeld: spelling en uitspraak van Nederlandse letters en woorden; functie, gebruik en spelling van de woordsoorten en tot slot de bouw en het gebruik van woorden, woordgroepen en zinnen.

De leerstof wordt aangeboden op drie niveaus. Die opbouw is cumulatief. Wat in het lagere bestand zit, wordt bekend verondersteld en gedeeltelijk kort herhaald. In Grammatica NT2-1 is aandacht besteed aan aspecten die in de basisfase van het leren van Nederlands als tweede taal van belang zijn. Grammatica NT2-2 en Grammatica NT2-3 bevatten de onderwerpen die in tussenfase en schakelfase aan bod horen te komen. Vooral de vormgrammatica staat in deze computerlessen centraal. Voor de semantiek verwijzen we naar de semantische trainingsprogramma's van Woordkennis 1-5.